

**II Zjazd Filmoznawców i Medioznawców „Dyskursy widzialności”
Polskie Towarzystwo Badań nad Filmem i Mediami (<http://ptbfm.org/>)**

współorganizatorzy:

**Katedra Mediów i Badań Kulturowych Uniwersytetu Pedagogicznego w Krakowie
Instytut Sztuk Audiowizualnych Uniwersytetu Jagiellońskiego w Krakowie**

8-10 grudnia 2016 roku, Kraków

OPIS OGÓLNY

W czerwcu 2013 roku, z inicjatywy prof. Andrzeja Gwoźdźcia i zespołu śląskich filmo- oraz medioznawców, odbył się w Kamieniu Śląskim I Zjazd Filmoznawców i Medioznawców. Rozpoczęte wówczas prace nad powołaniem Polskiego Towarzystwa Badań nad Filmem i Mediami zostały sfinalizowane dwa lata później w 2015 roku. Celem Towarzystwa, jak zostało to ujęte w Statucie, jest: prowadzenie i wspieranie badań nad wszelkimi – historycznymi i współczesnymi – formami filmu, kina, mediów, sztuk i widowisk audiowizualnych, rozwijanie i upowszechnianie wiedzy o filmie, kinie, mediach, sztukach i widowiskach audiowizualnych oraz prowadzenie działalności edukacyjnej, wreszcie stymulowanie współpracy i dyskusji naukowej, również międzynarodowej, między badaczami z różnych ośrodków naukowych. Jednym ze sposobów realizacji wymienionych celów jest organizowanie zjazdów i konferencji naukowych.

Chcielibyśmy zaprosić Państwa do udziału w II Zjeździe Filmoznawców i Medioznawców organizowanym pod auspicjami nowo powstałego Towarzystwa. Z uwagi na fakt, że naszą intencją jest również integrowanie środowiska polskich badaczy nad filmem i mediami oraz stworzenie platformy do dalszej współpracy przy wykorzystaniu struktur Towarzystwa, chcielibyśmy zachować otwartą formułę tematyczną. Hasło przewodnie Zjazdu – „Dyskursy widzialności” – prosimy traktować możliwie szeroko i inkluzywnie.

Poniżej znaleźć można listę paneli wraz z opisami oraz danymi koordynatorów. Zgłoszenia prosimy przysyłać do **15 czerwca** do koordynatora/ki wybranego panelu. Jeśli dany badacz/ka wysyła zgłoszenie do więcej niż jednego panelu, proszony jest o zgłoszenie tego koordynator/k/om. **15 lipca** ogłoszona zostanie lista uczestników/czek II Zjazdu.

W trakcie II Zjazdu przewidujemy również wieczór poświęcony najnowszym publikacjom (monografiom, które ukazały się w 2015 i 2016 roku) w formie spotkań autorskich. Informację, do kogo należy zgłaszać propozycje podamy w późniejszym terminie.

HARMONOGRAM:

15 czerwca – termin nadsyłania zgłoszeń wystąpień do poszczególnych paneli (na adresy koordynatorów paneli)

30 czerwca – koordynatorzy paneli przesyłają propozycje poszczególnych sesji wraz z abstraktami do Rady Programowej (na adres Przewodniczącej RP: e.durys@gmail.com)

15 lipca – ogłoszenie o przyjęciu/odrzuconiu zgłoszenia na konferencję

początek listopada – program konferencji

OPŁATA KONFERENCYJNA

termin wpłaty: **31 października 2016 r.**

numer konta – podany zostanie ok. 15 lipca wraz z informacją o przyjęciu zgłoszenia
wysokość opłaty: 250 PLN (dla członków i członkiń PTBFM) i 300 PLN (dla pozostałych uczestników/czek); 200 PLN dla doktorantów/ek i studentów/ek (członków i członkiń PTBFM) i 250 PLN (dla pozostałych doktorantów/ek i studentów/ek)
opłata konferencyjna obejmuje: udział w konferencji, materiały konferencyjne, przerwy kawowe

Wybrane wystąpienia opublikowane zostaną w formie monografii wieloautorskich oraz numerów wybranych czasopism.

ZGŁOSZONE PANELE

TYTUŁ PANELU: Widzialność wyzwolona albo kino poza kinem

prof. dr hab. Andrzej Gwóźdź (Uniwersytet Śląski)

ADRES MAILOWY: gwan1@poczta.onet.pl

OPIS PANELU

Od jakiegoś czasu obserwujemy niezwykle dynamiczny proces zawłaszczania przestrzeni ruchomych obrazów przez różne środowiska prymarnie niekinematograficzne. Dotyczy to zarówno samych miejsc projekcji, jak i form ruchomych obrazów w nich uczestniczących. „Kino” jest wokół nas ze swymi obrazami i historiami (niekoniecznie „kinematograficznymi”) – na komórkach, laptopach, tabletach i w chmurach; w sklepach, pociągach i na stadionach; towarzyszy różnym praktykom (w medycynie, sporcie, projektowaniu itd.). Jest wszędzie tam (a to znaczy praktycznie wszędzie), gdzie towarzyszą nam ekrany i wyświetlacze. Ale co to jest dzisiaj w ogóle (jakieś) „kino”? I czym są (jakieś) „filmy”? W czasach kiedy nie obowiązują już trzy klasyczne cechy definicyjne filmu usankcjonowane w paradygmacie kracauerowsko-bazinowskim (rejestracja na światłoczułym nośniku tzw. rzeczywistości prefilmowej), kiedy prymat nad rejestracją zdobywa proces designowania obrazów w postprodukcji. Czy kino (oparte dawniej na rejestracji – transformacji – kreacji) staje się kinem designu, a jego twórca designerem obrazów? Jakie „maszyny widzenia” determinują te procesy i jakie konsekwencje, jeśli chodzi o naturę widzialności, pociąga to za sobą?

Panel ma służyć próbie odpowiedzi na te i im podobne pytania na temat widzialności końca XX i początków XXI wieku (rozszerzonego na nowo i inaczej kina), które zaświadczyły ogromny awans widzialności zapośredniczonej za pomocą ekranów. Ale także określić źródła tych przemian i ich antropologiczno-kulturowych uwarunkowań.

TYTUŁ PANELU: Mobil-izacja kultury – kulturotwórczy wymiar mediów mobilnych

dr Magdalena Kamińska, dr Tomasz Żaglewski (Uniwersytet im. Adama Mickiewicza)

ADRES MAILOWY: zaglewski.tomasz@gmail.com

OPIS PANELU:

Zgodnie z postulatem tzw. kulturoznawczego medioznawstwa, promowanego szczególnie mocno przez Andrzeja Gwoźdźcia, centralnym obiektem zainteresowania współczesnych badaczy mediów powinny być tzw. technokultury, czyli społeczno-technologiczne zjawiska, w ramach których zaciera się to, co kulturowe i to, co medialne. Zasadniczą tezę autora wydaje się być przekonanie, że w ramach wielu współczesnych praktyk społecznych odseparowanie ich wymiaru społecznego od praktyk technologicznych jest właściwie niemożliwe, co wynika bezpośrednio z wysokiego stopnia asymilacji mediów przez wiele czysto intuicyjnych i podstawowych czynności codziennych. Obiektami

medialnymi szczególnie mocno zaangażowanymi w zespolenie elementów kulturowych i technologicznych są tzw. media mobilne – smartfony, tablety, przenośne odtwarzacze audiowizualne, mobilne komputery itd. – w przypadku których potrzeba wszechobecności oraz ciągłej dostępności wydaje się czymś oczywistym, przede wszystkim z punktu widzenia młodych użytkowników. W proponowanym panelu, powiązanim z prowadzonymi właśnie badaniami w ramach grantu „Mobilność: media, praktyki miejskie i kultura studencka”, chcielibyśmy zastanowić się nad zarysowanym powyżej kulturotwórczym wymiarem mediów mobilnych, dotyczącym różnych grup odbiorców oraz powiązanim bezpośrednio z zagadnieniami szeroko rozumianego uczestnictwa w kulturze, prze-twarzania przekazów z obszaru kultury artystycznej oraz popularnej, podtrzymywaniu i wytwarzaniu nowych form interakcji społecznych czy też wreszcie swoistej „samozwrotności” mediów mobilnych, wpływającej na ich konstrukcję, reklamę oraz przewidywalne kierunki rozwoju. Zgodnie z propozycją innego medioznawcy – Nicka Couldry’ego – proponujemy zatem przystąpienie do namysłu nad kulturą mediów mobilnych przede wszystkim z pozycji powiązanych z nimi praktyk o charakterze społecznym, kulturowym, technologicznym oraz ekonomicznym.

TYTUŁ PANELU: Filmoznawstwo i medioznawstwo wobec innych paradygmatów naukowych (nie tylko humanistyki)

prof. dr hab. Bogusław Skowronek (Uniwersytet Pedagogiczny im. KEN w Krakowie)

ADRES MAILOWY: bosko@up.krakow.pl

OPIS PANELU

Głównym celem panelu jest zastanowienie się, jak filmoznawstwo i medioznawstwo sytuują się wobec innych paradygmatów naukowych (nie tylko humanistycznych) oraz jak inne paradygmaty – ich ujęcia, narzędzia, metody – spoglądają na obszar dociekań filmoznawczych i medioznawczych. Wobec idei transdyscyplinarności całościowe i przenikające się spojrzenia jawią się jako jedne z głównych optyk badawczych. Innymi słowy: czy i jak metodologie innych dyscyplin (nie tylko humanistycznych) mogą być lub wykorzystywane w badaniach zmediatyzowanej (nie tylko filmowo) widzialności. Jak wyglądają remediacje i (u)lokowania filmu, filmowości i wszelakich zdarzeń wizualnych w innych przestrzeniach (naukowych, artystycznych, technologicznych, przemysłowych, komercyjnych, politycznych, biznesowych itp.) i za pomocą jakich – także innych – paradygmatów i powiązań transdyscyplinarnych można te heterogeniczne i hybrydalne zjawiska badać.

TYTUŁ PANELU: Postkolonialny zwrot w badaniach nad filmem

prof. dr hab. Krzysztof Loska (Uniwersytet Jagielloński)

ADRES MAILOWY: krzysztof.loska@uj.edu.pl

OPIS PANELU

Mówiąc o zwrocie postkolonialnym w badaniach nad filmem, trzeba zacząć od pytania, czym jest postkolonializm (zważywszy na wieloznaczność tego terminu oraz mnogość wzajemnie wykluczających się stanowisk). Podobnie jak w pokrewnym pojęciu – postmodernizm – przedrostek „post” nie oznacza następstwa czasowego i końca pewnej epoki, lecz konieczność przemyślenia na nowo podstawowych kwestii i zagadnień mających swe źródła w niezbyt odległej historii. Chodzi o zwrócenie uwagi na nieustanne oddziaływanie przeszłości na teraźniejszość, wpływ ekonomicznego i kulturowego dziedzictwa imperiów, kwestię rasowej, etnicznej i płciowej tożsamości oraz potrzebę

wyjaśnienia skomplikowanych więzi łączących centrum i peryferia, dawnych kolonizatorów i podporządkowanych. Nie należy ograniczać się do analizy opozycji binarnych, ale trzeba zmierzać do wypracowania polityki reprezentacji opartej na nowym rozumieniu etniczności, poprzez usytuowanie jej w kontekstach historycznych, językowych i kulturowych. To pozwoli na rozważenie następujących kwestii:

- 1) Proces dekolonizacji i kształtowanie się tożsamości narodowej w krajach afrykańskich (na przykładach filmowych)
- 2) Dziedzictwo imperializmu japońskiego w kinematografiach Dalekiego Wschodu (Tajwan, Chiny, Korea Południowa)
- 3) Europa ukonstytuowana przez inność (kino diasporyczne)
- 4) Orientalistyczne strategie przedstawiania (stereotypy Innego)
- 5) Dziedzictwo francuskiego kolonializmu w Maghrebie
- 6) Problem pamięci – (post)kolonialna nostalgia i trauma
- 7) Spadkobiercy „trzeciego kina” w Ameryce Łacińskiej
- 8) Rasa i płeć ☐ „czy poporządkowana Inna może przemówić?”
- 9) Kino jako strategia oporu czy narzędzie hegemonii kulturowej?
- 10) Problem neorasizmu i neokolonializmu w kinie współczesnym

TYTUŁ PANELU: (Nie)widzialne kobiety kina

dr hab. Małgorzata Radkiewicz, prof. UJ (Uniwersytet Jagielloński), dr hab. Monika Talarczyk-Gubała, prof. PWSFTviT (Państwowa Wyższa Szkoła Filmowa, Telewizyjna i Teatralna w Łodzi)

ADRESY MAILOWE: m.radkiewicz@uj.edu.pl, monika.talarczyk@filmschool.lodz.pl

OPIS PANELU:

Panel poświęcony różnym wymiarom widzialności kobiet w kulturze filmowej, poza najbardziej oczywistym fenomenem filmowego aktorstwa kobiet. W myśl idei „dzielenia postrzegalnego” Jacquesa Ranciera, który utrzymuje, że wykonywanie tego czy innego zawodu określa, czy jest się widzialnym w przestrzeni wspólnej czy nie, czy ma się prawo używać wspólnego języka. W panelu przedyskutujemy wybrane przykłady inkluzji lub ekskluzji kobiet z pola filmowego. Referenci przybliżą różne formy (auto)marginalizacji autorek filmowych, rozważą (nie)możliwość filmowej reprezentacji kontrowersyjnych artystek, ponadto specyfikę kobiecego intensywnego zaangażowania w odbiór przekazów filmowych oraz aktywność kobiet w amatorskim ruchu filmowym.

Temat panelu obejmuje również problematykę kobiecej historii kina polskiego. Jej odtworzenie i opisanie wymaga archiwistycznej pracy badawczej, ale także wypracowania metodologii krytycznej, która pozwala wprowadzić kobiety związane z polskim środowiskiem filmowym oraz tematykę kobiecą – emancypacja, krytyka feministyczna ☐ do tradycji polskiego kina oraz poświęconej mu refleksji.

TYTUŁ PANELU: Film dokumentalny w epoce nowych mediów

prof. dr hab. Mirosław Przyłipiak (Uniwersytet Gdański)

ADRES MAILOWY: fpomp@ug.edu.pl

OPIS PANELU

Nowe technologie w ogromnym stopniu poszerzyły obszar audiowizualnych rejestracji rzeczywistości. Kamery filmowe rozpleniły się do niespotykanych dotąd rozmiarów, są wszędzie: w szkołach, zakładach pracy, na ulicach, w samochodach. Sytuacja bez precedensu: nieomal każdy mieszkaniec ziemi nosi przy sobie telefon wyposażony w

kamerę i robi z niej często użytek. Dzięki Internetowi każdy może wystawić nakręcone przez siebie materiały na widok publiczny, każdy też może obejrzeć – a także wykorzystać – to, co wystawiają inni. Stworzyło to zupełnie nową sytuację, która wymaga przemyślenia na nowo statusu filmowego dokumentalizmu. Pragnęlibyśmy rozważyć w szczególności następujące zagadnienia:

- ewolucja i status platform internetowych służących pokazywaniu materiałów dokumentalnych
- status materiałów dokumentalnych krążących w Internecie.
- cyrkulacja materiałów dokumentalnych między starymi a nowymi mediami
- nowe gatunki filmu dokumentalnego jako efekt rewolucji technologicznej
- hybrydyzacja gatunkowa współczesnego dokumentalizmu

TYTUŁ PANELU: Wizualne źródła w badaniach nad historią polskiego kina
prof. dr hab. Piotr Zwierzchowski (Uniwersytet Kazimierza Wielkiego)

ADRES MAILOWY: piotrzet@poczta.onet.pl

OPIS PANELU:

W badaniach historycznofilmowych coraz częściej sięga się po dokumenty archiwalne, scenariusze, scenopisy, szeroko rozumiane piśmiennictwo, dzienniki i wspomnienia itp. Niniejszy panel ma być poświęcony wizualnym źródłom w badaniach nad historią polskiego kina. Oczywiście, jest nim już sam film, zarówno jako artefakt, jak i zapis rzeczywistości, chodzi jednak o wskazanie także na inne wizualne przykłady źródeł (np. zdjęcia i plany kin, reportaże z wydarzeń filmowych, fotosy, werki, plakaty, inne materiały reklamowe, książki i prasa filmowa jako artefakty itp.) i związane z nimi problemy metodologiczne.

TYTUŁ PANELU: Filmowy alfabetyzm? Współczesne i historyczne dyskursy edukacji filmowej

dr Ewa Ciszewska, dr Michał Pabiś-Orzeszyna (Uniwersytet Łódzki)

ADRESY MAILOWE: ewa.ciszewska@gmail.com, michal.pabis@uni.lodz.pl

OPIS PANELU:

Proponowany panel dotyczy modeli edukacji filmowej wdrażanych w różnych okresach historycznych i rozmaitych kontekstach kulturowych.

Wdrażany przez Unię Europejską program Kreatywna Europa zakłada, że edukacja filmowa powinna wychowywać widzów historycznego i współczesnego kina europejskiego. Czy cel taki jest możliwy do osiągnięcia? Czy realne jest nakłonienie europejskiej młodzieży, aby częściej udawała się do małych kin oglądać filmy wyprodukowane na Starym Kontynencie? Czy w zasięgu działań jest rozbudzenie zainteresowania kinowym dziedzictwem Europy?

Z drugiej strony warto zapytać, czy wychowywanie konsumentów europejskiego kina to właściwy horyzont działań edukacyjnych? Czy nie jest on aż nadto podporządkowany ekonomicznym interesom sektora audiowizualnego?

Jakie inne cele może stawiać przed sobą edukacja filmowa? Jakie horyzonty są przed nią rysowane na innych kontynentach? Czy dominujące modele zmieniają się historycznie?

TYTUŁ PANELU: Przed ekranem: badania widowni filmowej

dr Konrad Klejsa, dr Magdalena Saryusz-Wolska (Uniwersytet Łódzki)

ADRESY MAILOWE: konradklejsa@interia.pl; mswolska@poczta.onet.pl

OPIS PANELU:

Założeniem panelu jest (wyrażone w tomie „Badanie widowni filmowej: antologia przekładów” pod naszą współredakcją) przekonanie o korzyściach z refleksji nad kulturą filmową, która – wykraczając poza ujęcia koncentrujące się na tekstualnym aspekcie dzieła filmowego lub problematyce jego autorstwa – zogniskowana byłaby na widzach i procesie oglądania filmów. Postulujemy nieczęste w polskim filmoznawstwie ujęcie interdyscyplinarne, łączące metody różnych nauk (m.in. materiały archiwalne, analizę statystyczną, wywiady pogłębione, historie mówione, obserwację uczestniczącą czy nawet eksperyment). Takie ramy panelu pozwolą uwzględnić zagadnienia związane zarówno ze społecznym zróżnicowaniem grup odbiorczych, jak i praktykami recepcji oraz analizami procesu percepcji obrazu filmowego.

TYTUŁ PANELU: Nowa kinofilia – praktyki, rytuały, przestrzenie i formuły obcowania z filmem

dr Karolina Kosińska (Polska Akademia Nauk), dr Paulina Kwiatkowska (Uniwersytet Warszawski)

ADRESY MAILOWE: karolina.kosinska@ispan.pl; paulinakwiat@poczta.onet.pl

OPIS PANELU:

Co najmniej od lat 80. XX wieku kolejne przemiany technologiczne w obszarze produkcji, a przede wszystkim dystrybucji filmów przyczyniły się do głębokiego przekształcenia praktyk odbiorczych i wyłonienia bardzo zróżnicowanych modeli widza kinowego. Zmieniły się również strategie kinofilskie – obsesyjna miłość do filmu realizowana była poprzez konsekwentnie poszerzany zakres praktyk medialnych i intermedialnych. Niezależnie od tego, czy weźmiemy pod uwagę upowszechnienie wideo czy dostępność internetu, w interesującej nas perspektywie zwraca uwagę zwłaszcza porzucenie przez kinofila sali kinowej, czy też wyjście poza nią, a więc odejście od pewnych wyobrażeń związanych ze zbiorowym uczestnictwem w swoim niepowtarzalnym przecież doświadczeniu oglądania filmu w tradycyjnym kinie. W konsekwencji współczesny miłośnik kina znajduje się w sytuacji, w której założycielskie czy wręcz inicjacyjne doświadczenie kinofilskie coraz trudniej odtworzyć w jego pierwotnych warunkach – choć oczywiście kina studyjne, festiwale filmowe, dyskusyjne kluby filmowe czy przeglądy organizowane choćby przez filмотeki narodowe wciąż oferują przestrzenie i rytuały wprost odwołujące się do korzeni kinofilii lat 40. i 50. Niemniej kluczowe dla zrozumienia współczesnej kinofilii zjawiska koncentrują się już w innych przestrzeniach i wytwarzają odmienny zestaw charakterystycznych i znaczących praktyk i gestów. Celem panelu ma być zbadanie tych właśnie przestrzeni i rytuałów – zarówno zbiorowych, jak i indywidualnych; powtarzalnych i rozpowszechnionych, ale też jednorazowych, ekscentrycznych; tych wykorzystujących nowe media i technologie oraz tych radykalnie „analogowych”; zamkniętych w dających się pochwycić ramach przestrzennych i tych sieciowych, rozproszonych; tych z założenia twórczych, ale też tych wyłącznie odbiorczych; nakierowanych na przeszłość i projektujących przyszłe formy miłości do kina. Panel może być okazją do zadania pytań o nowe strategie wypracowane przez miłośników klasyki filmowej (rozumianej maksymalnie szeroko). Warto również zastanowić się nad współczesnym kinem (popularnym i artystycznym) jako obszarem praktyk kinofilskich.

Przykładowe obszary tematyczne:

- współczesne strategie kinofilskie wobec przekształceń formuły widza kinowego i sali kinowej
  - nowe przestrzenie odbioru kina
  - kinofilia w internecie i sztuce nowych mediów
  - *set jetting* jako rytuał kinofilski
  - teorie i manifesty współczesnej kinofilii
  - kinofilskie redefinicje klasyki kina – kogo i co kocha dziś miłośnik kina?
  - kreacyjny wymiar współczesnej kinofilii – praktyki artystyczne (wystawy, filmy, projekty multimedialne itp.)
  - archiwa filmowe jako uprzywilejowane przestrzenie uprawiania kinofilii
- nostalgiczny, retroaktywny, utopijny i futurystyczny potencjał kinofilii w teorii kina.

TYTUŁ PANELU: Poza ekranem: ekonomia filmu, rynek i instytucje kinematografii
dr Marcin Adamczak (Uniwersytet im. Adama Mickiewicza w Poznaniu)

ADRES MAILOWY: m_adamczak80@wp.pl

OPIS PANELU:

Do udziału w panelu zapraszamy wszystkich zainteresowanych tematyką rozwijaną w polskich badaniach nad filmem przez Edwarda *Zajička* i jego kontynuatorów, czyli sferą tego, co „poza ekranem”, co na ekranie „(nie)widzialne”, bo nieobecne bezpośrednio, choć współkształtujące ekranowe przedstawienia. Panel poświęcony będzie produkcji filmowej, realiom rynku, metodom finansowania kinematografii, ewaluacji projektów filmowych, wpływie rewolucji technologicznej na produkcję i dystrybucję filmów, instytucji festiwalu filmowego i jego roli jako platformy dystrybucyjnej oraz istotnego czynnika „ekonomii prestiżu”, refleksji nad złożonym procesem twórczym w dziedzinie filmu, a także uwarunkowanym geopolitycznie i ekonomicznie przeobrażeniami globalnego rynku filmowego. Tematyka ta interesuje nas zarówno w jej aspektach historycznych, jak i współczesnych.

TYTUŁ PANELU: Voyeuryzm i ekshibicjonizm filmowy i medialny w świetle współczesnych praktyk społecznych i kulturowych („stare” i „nowe media”)

prof. dr hab. Agnieszka Ogonowska (Uniwersytet Pedagogiczny im. KEN w Krakowie)

ADRES MAILOWY: agaogonowska@poczta.onet.pl

OPIS PANELU:

Widzialność filmowa i medialna – jako zjawisko socjo- i psychokulturowe ☐ wymaga uwzględnienia komplementarnych ról oraz powiązanych z nimi zachowań w różnych środowiskach medialnych i sytuacjach komunikacyjnych; są nimi: voyeur (podglądacz) i ekshibicjonista (ten, który pokazuje, a zarazem kreuje rzeczywistość spektaklu). Ta „para” z pewnością określa zjawiska charakterystyczne dla odbioru literatury, filmu czy teatru, także w odniesieniu do tematu (np. film autobiograficzny, [wideo]dziennik, [wideo]pamiętnik, blog).

Mechanizmy voyeurystyczne i ekshibicjonistyczne, obecne w różnych sferach kultury i codzienności, mogą być również – na prawach metakomentarza/metaanalizy – przedmiotem przedstawienia w obrazach filmowych, sztuce nowych mediów, sztukach teatralnych, wideoblogach etc.

W dobie kultury Web 2.0 (Web 3.0), zwanej również kulturą partycypacji czy konwergencji, i dynamicznego rozwoju nowych mediów te dwie komplementarne role często się przenikają (np. w duchu zachowań prosumenckich).

Pojęcia voyeurizmu, ekshibicjonizmu czy skopofilii, jak wiadomo, tradycyjnie kojarzone są nurtem badań psychoanalitycznych oraz problematyką tzw. parafilii; przeniesione na grunt badań medio- i filmoznawczych tracą swój „nienormatywny” charakter i funkcjonują jako jedna z praktyk społecznych wpisana w funkcjonowanie instytucji kulturowych, takich jak: kino, teatr, telewizja etc, oraz różne gatunki i formaty medialne. Oba tytułowe zjawiska można również rozpatrywać poprzez metafory: społeczeństwa spektaklu, społeczeństwa nadzoru/inwigilacji, społeczeństwa ekranów czy przez pryzmat problematyki tabu i przesunięcia granic „akceptowalnej widzialności”, dzięki dynamicznemu rozwojowi mediów audiowizualnych oraz demokratyzacji dostępu do sfery produkcji i konsumpcji medialnej (nowe media jako narzędzia produkcji i kanały dystrybucji przekazów). Pojawiają się zatem pytania etyczne i estetyczne: co i jak można pokazywać? Co i jak można (wypada) oglądać/przedstawiać? Jakie technologie widzialności temu sprzyjają?

Tym samym „widzialność” (w niektórych kontekstach: widoczność medialna) jawi się w tych refleksjach również jako kategoria estetyczna i kategoria etyczna. Jakie czynniki/okoliczności usprawiedliwiają pokazywanie cierpienia, śmierci, sytuacji granicznych? Jakie konwencje gatunkowe/media/środki komunikacji będą najbardziej odpowiednie do prezentowania różnych zagadnień dotyczących sfer osobistych/intymnych oraz różnych kontekstów codziennego życia?

TYTUŁ PANELU: Widzialności krajobrazu

dr hab. Barbara Kita, dr Ilona Copik (Uniwersytet Śląski)

ADRESY MAILOWE: basiakita@wp.pl, ilonac@autograf.pl

OPIS PANELU:

Współczesne interdyscyplinarne badania krajobrazu, odnoszą się w równym stopniu do trybu reprezentacji (tekstu, obrazu), jak i do trybu istnienia (materialnego miejsca), ogniskując najważniejsze problemy humanistycznej refleksji nad przestrzenią. Krajobraz łączy się zatem z problemami przedstawienia, wizualności, ale i doświadczenia antropologicznego. Tytułowe „widzialności” wyznaczają obszary percepcji, a jednocześnie poddają krajobraz refleksji uwzględniającej dynamikę zmian generowanych przez kulturę audiowizualną, na którą składają się rozmaite praktyki oraz doświadczenia. Czym są zatem krajobrazy: tekstualne, wizualne, audialne, audiowizualne w warunkach konwergencji mediów, ich mobilności i rozszerzających się procesów remediacji? W jakim stopniu krajobraz pozostaje doświadczeniem zmysłowym i uczestniczy w kulturowej produkcji znaczeń, w jakim natomiast sensie staje się synonimem wyczerpania i figurą pustki? Zagadnienia podejmowane w tym panelu mają stanowić próbę odpowiedzi na powyższe pytania, proponujemy skoncentrowanie się na następujących problemach:

- mapowanie miejsc, kartografie, topografie wyobrażone
- krajobrazy ☒ obrazy zatrzymane i media mobilne
- międzyprzestrzenie obrazu czy przestrzenie międzyobrazu, interfejsy (kraj)obrazów
- miejskie pejzaże automobilne, pejzaże medialne – ekrany prędkości
- percepcja krajobrazów w warunkach mobilności
- wizualne pejzaże refleksyjne
- ekonomie krajobrazowe
- ideologie wizualne a kultury oporu
- krajobrazowa pustka, koniec krajobrazu?

TYTUŁ PANELU: Usłyszeć (nie)widzialne. *Sound studies* a dyskursy widzialności
dr hab. Dariusz Brzostek, dr Joanna Walewska (Uniwersytet Mikołaja Kopernika w Toruniu)

ADRES MAILOWY: darek_b@umk.pl

OPIS PANELU:

Chcielibyśmy zaproponować refleksję nad dyskursami widzialności z perspektywy tego, co słyszalne, a co nierzadko w sposób paradoksalny odnosi się zarówno do „widzialnego” (np. dźwięk w kinie), jak i „niewidzialnego” (np. kulturowe fantazmaty konstruowane wokół radia). Nasze narzędzia badawcze pochodzą z dziedziny audioantropologicznej (*sound studies*) – obejmującej zarówno kwestię rejestracji i reprodukcji dźwięku, fenomenologii oraz kulturowych uwarunkowań słuchania, a także ujęć psychoanalitycznych, konstruktywistycznych i ewolucjonistycznych. O spojrzeniu powiada się bowiem zazwyczaj, że jest wnikliwe, analityczne i wartościujące, że śledzi, ściga a nawet zabija. O słuchaniu mówi się zaledwie, iż jest uważne i cierpliwe, wyczułone na to, co groźne bądź niesłyszane... Słuchanie wiąże się zresztą głównie z mową a za jej pośrednictwem także z (ludzkim) głosem, uwikłanym w język. Słuchanie dotyczy oczywiście również muzyki, która wszak także jest formą języka, systemu, kodu – wyrażającego emocje, wrażenia, doświadczenia. Słuchanie poza zakłętymi obszarami mowy i muzyki rzadko bywa przedmiotem analiz innych niż laryngologiczne – uprzywilejowujących zresztą sam fakt słyszenia – zazwyczaj upośledzonego, wadliwego, wymagającego korekcji. A jednak słuchanie przenika (uważnie i cierpliwie) do refleksji, bądź też jest przez refleksję przenikane, stając się nie narzędziem poznania (uzbrojonego choćby w medyczny stetoskop), lecz jego przedmiotem – wyposażonym nie tylko w właściwości organiczne i medyczne, ale także przygodne: kulturowe, historyczne, polityczne, etyczne i wreszcie estetyczne.

TYTUŁ PANELU: Współczesne kino gatunków
dr hab. Elżbieta Durys, prof. UŁ (Uniwersytet Łódzki)

ADRES MAILOWY: e.durys@gmail.com

OPIS PANELU:

Początkowo kojarzone z kinem hollywoodzkim, gatunki filmowe stanowią obecnie element pejzażu kina światowego. Twórcy filmowi spoza Hollywood nie tylko zapożyczają i przetwarzają konwencje wypracowane na gruncie amerykańskim, ale również wypracowują własne formuły. Znajomość reguł prowadzi z jednej strony do wykorzystywania ironii, parodii, trawestacji i pastiszu, z drugiej zaś do łączenia, mieszania i zamazywania granic, czyli zjawisk określanych mianem hybrydyzacji gatunkowej. Nieustannie rozwija się również refleksja nad kinem gatunków, owocując kolejnymi publikacjami. Celem panelu jest refleksja nad fenomenem gatunków filmowych z naciskiem na kino współczesne. Poniższe zagadnienia należy traktować jako sugestie, niekoniecznie ograniczając się do nich:

- kino gatunków w okresie klasycznym i postklasycznym
- gatunki a kino niezależne
- gatunki a kino narodowe i transnarodowe
- gatunki poza Hollywood
- teoria i historia kina gatunków
- gender, rasa i etniczność a gatunki filmowe

TYTUŁ PANELU: Polskie kino współczesne

dr hab. Mariola Marczak, prof. UWM (Uniwersytet Warmińsko-Mazurski w Olsztynie)

ADRES MAILOWY: mariola-marczak@wp.pl

OPIS PANELU

Prezentacja efektów badań nad współczesną polską kinematografią, chodzi o analityczny, krytyczny opis, dorobku rodzimego kina ostatnich dziesięcioleci we wszystkich możliwych wymiarach: historycznofilmowym, teoretycznym, socjologicznym, historycznym, antropologicznym. W ramach panelu warto podjąć refleksję na takich problemach, jak np.: kino jako obraz rzeczywistości, jego potencjał dokumentacyjny, kulturotwórcza funkcja współczesnego polskiego kina, strategie komunikacyjne realizowane w polskim kinie, konwencje estetyczne, kino w relacji do innych dziedzin sztuki oraz we współczesnej media sferze, zwłaszcza wobec nowych mediów i inne.

TYTUŁ PANELU: Telewizja – między technologią a kulturą

dr Jacek Skorus (Wyższa Szkoła Zarządzania Ochroną Pracy w Katowicach)

ADRES MAILOWY: jskorus@wszop.edu.pl

OPIS PANELU:

Obserwujemy coraz szybszy rozwój technologii cyfrowych, które są wykorzystywane w komunikacji. Telewizję możemy dziś oglądać nie tylko na ekranach komputerów, ale także na urządzeniach mobilnych w czasie rzeczywistym. Rozwija się telewizja hybrydowa, pojawiają się coraz to nowe usługi multimedialne, nowe możliwości przesyłu obrazu i dźwięku (użycie systemu łączności komórkowej do transmisji sygnału telewizyjnego, tzw. *aviwest*), wykorzystywanie i-phonów i i-padów w tzw. *MOJO (mobile journalism)* jest coraz powszechniejsze także w TVP.

W jaki sposób te nowinki technologiczne zmieniają sposób przygotowania materiałów dziennikarskich, jak wpływają na model konsumpcji mediów? Uprawnione wydają się hipotezy:

- postępować będzie redukcja złożoności przekazów,
- „utowarowienie” treści dziennikarskich skutkować będzie przemieszaniem ich z reklamą,
- postępować będzie dalsze przekraczanie granic między gatunkami, łączenie informacji z opiniami,
- rozszerzać się będzie mediatyzacja polityki, debata publiczna zastępowana będzie *politainmentem*,
- kultura oznajmiania zastąpi tradycyjną w świecie zachodnim kulturę przedstawiania,
- natychmiastowość i dostępność relacji amatorskich czy półprofesjonalnych, realizowanych za pomocą telefonów, tabletów stawia pod znakiem zapytania sens dotychczasowego modelu dziennikarstwa zawodowego.

Jaki to wszystko będzie miało wpływ na kulturę – wzbogaci ją czy zuboży? A może dostarczy nowych, nieznanych jeszcze impulsów?

TYTUŁ PANELU: Telewizja: gatunki, technologie, praktyki odbiorcze

dr Justyna Bucknall-Hołyńska (Uniwersytet Szczeciński), mgr Małgorzata Major (Uniwersytet Gdański)

ADRESY MAILOWE: justyna.bucknall-holynska@usz.edu.pl, malgorzata.major@ug.edu.pl

OPIS PANELU:

Celem panelu jest prezentacja tematów dotyczących przemian współczesnej telewizji i gatunków telewizyjnych, ze szczególnym uwzględnieniem najbardziej popularnych, takich jak: serial fabularny, formaty paradokumentalne i *reality shows*.

Telewizja: Technologia a praktyki odbiorcze

W kręgu zainteresowań pozostanie zatem rozwój telewizji, a przede wszystkim: sposoby realizacji programów telewizyjnych, ich emisja (stacje naziemne i kablowe, platformy streamingowe, telewizja dwukierunkowa); tradycyjne i nowe praktyki odbioru treści audiowizualnych, charakterystyka widza (odbiorca-użytkownik-fan) i telewizyjnej publiczności, funkcjonowanie ekranów telewizyjnych w przestrzeni prywatnej i publicznej (konwergencja, mały ekran *vs.* okno na świat), wypieranie ich przez monitory mobilnych i bezprzewodowych urządzeń multimedialnych etc.

Gatunki telewizji

Zajmować nas będą obecnie dominujące gatunki i programy telewizyjne (programy rozrywkowe, poradnikowe (*beauty* i *lifestyle*) i publicystyczne, seriale fabularne i paradokumentalne, *reality shows*), a szczególnie: ich realizacja i funkcjonowanie (w telewizyjnej ramówce, a także poza nią, codziennym życiu, społeczeństwie), aktualny status, gatunek, szeroko pojęty odbiór społeczny oraz analiza w kontekście kulturowym.

Gatunki telewizji a społeczeństwo

Interesuje nas przede wszystkim: zweryfikowanie, jak obecna narracja telewizyjna wpływa na infrastrukturę społeczeństwa (i na odwrót), jakie problemy uwidacznia, a jakie ukrywa; co nam mówi o zmediatyzowanym świecie, stylu życia i kulturze. Nie mniej istotne pozostaje to, jakie czynniki wpływają na kształt i popularność konkretnych gatunków, takich jak seriale i programy typu *reality shows*; czy neoseriale w starciu z konwencją najpopularniejszych gatunków telewizyjnych jak opera mydlana i serial kryminalny okazały się opowieścią demaskującą mity i stereotypy, czy ledwie dalszym ciągiem tej samej historii etc.